

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

VIII. An attributa diuina secundum rationes explicitas, quas præcisè
impertant, sint inæqualia inter se?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

in alio, est minus includente: ergo repugnat vicissim includere in se illud, in quo ipsum essentialiter includitur: alioqui idem esset maius & minus seipso: maius ut includens, minus ut inclusum. Hæc enim tantum concludit de ijs, quæ perfectè præcindunt, ut quia animal perfectè præcindit à rationali, non potest illud essentialiter includere, aut vice versa; non autem de ijs, quæ non perfectè præcindunt, ut sunt omnes rationes analogæ, quarum qualibet secundum rationem explicitam distinguitur, secundum rationem verò implicitam includitur in alio: ut perfectas secundum rationem explicitam distinguitur ab ente, secundum rationem verò implicitam includitur in illo. Pari modo sapientia diuina, secundum explicitum conceptum sapientiae, distinguitur à bonitate; secundum implicitum verò continetur in illa. Cuius ratio est: quia quando vnum perfectè præcindit ab alio, nullo modo in esse obiectiuo continetur, aut continetur ab illo: atque adeò repugnat, ut perfectè præcindat, & nihilominus includat, vel includatur ab illo, à quo ipsum perfectè præcindit: quando verò non perfectè præcindit, excludit illud secundum esse explicitum, & simul includit illud secundum esse implicitum. Atque adeò non repugnat, hoc modo duo distingui secundum esse explicitum, & nihilominus mutuo se includere secundum esse implicitum.

SECTIO VIII.

An attributa diuina secundum rationes explicitas, quas præcise important, sint inaequalia inter se?

- 144.** **P** R I M A sententia Granadi, prima parte tractatu secundo, disput. 9. negantis. Probatur primò auctoritate Theologorum, Scoti in 1. distinct. 8. quæst. 4. §. ad quartum, Mayroni quæst. 5. §. his visis, difficultate quinta. Ochami dist. 2. quæst. 1. littera R. Molinæ 1. parte quæst. 28. art. 2. disput. 4. Zumel quæst. 42. art. 1. quæst. 2. dubit. 1. Vasquez disput. 122. cap. 7. Suarez lib. 3. de Trinitate, cap. 10. Secundò, Auctoritate Patrum. Augustini lib. 1. de Trinitate cap. 7. & lib. 8. initio, vbi docet in Deo non esse maius & minus, eiusdemque perfectionis esse vnā personam atque aliam; nec minoris perfectionis esse vnā, quā omnes tres simul: *Tanta, inquit, est æqualitas in ea Trinitate, ut non solum Pater non sit maior quā filius, sed nec Pater & Filius simul maius aliquid sint, quā Spiritus sanctus, aut singula quæque persona qualibet trium, minus aliquid sit, quā ipsa Trinitas.* Anselmi in Monologio cap. 16. Idem, inquit, est quodlibet vnum illorum, loquitur de diuinis attributis, quod omnia simul.

145. Tertiò probatur ratione; potissima est; quia quodlibet attributum etiam secundum rationem explicitam consideratum, intrinsecè & essentialiter includit essentiam & reliqua omnia; igitur nequit, etiam secundum rationes explicitas, inter ea concipi inæqualitas. Consequentia patet: quia si quodlibet, etiam secundum rationem explicitam, includit reliqua, nequit etiam secundum rationem explicitam concipi diuersum à reliquis, ac proinde inæquale. Sequela probatur, quia diuersitas nequit fundari supra idem, cum idem & diuersum opponatur. Atqui si quodlibet attributum secundum rationem explicitam includit formaliter & essentialiter reliqua, etiam secundum rationem explicitam erit vnum & idem cum reliquis: ergo neque secundum rationem explicitam poterit esse diuersum, atque adeò inæquale ceteris. Confirmatur, quia ex opposita sententia sequeretur aliqua realis inæqualitas inter diuinas personas: nam inter diuinas personas vna est realiter improducta, reliquæ verò productæ; duæ producentes, tertia non productiua: atqui perfectior est persona improducta, quā producta, & producens, quā non productiua.

146. Secunda sententia Durandi in primo dist. 36. q. 4. in fine, Gillij lib. 2. tract. 2. cap. 9. num. 7. affirmantium. Neque hic auctor sibi contradicit tract. 5. cap. 7. n. 5. vbi tantum negat cum Augustino inter diuina attributa intercedere inæqualitatem secundum se, non autem, ut substant conceptibus nostris explicitis. Hæc sententia à fortiori sequitur ex eorum Patrum doctrina, qui explicantes locum illum Ioan. 14. *Pater maior me est.* docent Patrem maiorem esse filio, etiam secundum diuinitatem, ratione principij & originis, quos multos refert Toletus in citatum caput Ioannis, Annotatione 27. & Maldonatus ibidem. Secundò sequitur ex opinione eorum, qui dicunt nō omnia attributa reipsa constituere essentiam Dei, quia non omnia attributa sunt æqualis nobilitatis & perfectionis: eò quod aliqua pertinent ad gradum intellectiuum, in quo Dei essentiam formaliter constituunt: alia sunt extra essentiam gradus intellectiui, eumque consequuntur ut proprietates. Tertiò à fortiori sequitur ex eorum opinione, qui hæc ipsa attributa suapte naturā distinguunt in Deo.

147. Pro controuersiae explicatione notandum, diuina attributa secundum rationes, quas explicitè important, considerari posse dupliciter, vno modo prout tales rationes existunt in Deo; alio modo prout substant conceptibus nostris: atque hoc etiam dupliciter: Primò, prout tales rationes concipiuntur à nobis per analogiam ad similes perfectiones creatas: Secundò, prout concipiuntur secundum se, abstrahendo à perfectionibus creatis; & hoc vel considerando illas adæquatè secundum vtramque perfectionem, explicitam & implicitam, quam important; vel inadæquatè secundum

Durandus.

Gillius.

Augustin.

Ioan. 14.

Toletus.
Maldonatus.

Granad.

Scotus.

Mayronus.
Ocham.

Molina.

Zumel.

Vasquez.

Suarez.

Augustin.

Anselmus.

cundum solam perfectionem explicitam. Hoc posito,

148. Dico 1. Attributa divina secundum explicitas rationes, quas important, ut in Deo existentes, nullam dicunt inaequalitatem. Fundamentum est: quoniam ea ipsa explicita ratio sapientiae, exempli gratia, in Deo non est tantum sapientia, sed bonitas, iustitia, omnipotentia, & Deus ipse: ergo, ut in Deo existens, nullam importat inaequalitatem. Antecedens constat ex dictis. Consequentia probatur: quia omnis inaequalitas fundari debet in aliqua diuersitate; & omnis diuersitas in aliqua distinctione. Sed una ratio explicita in Deo, non est diuersa & distincta ab alia, sed una indissolubilis formalitas; igitur nulla poterit esse inaequalitas. Neque ad hoc, ut una perfectio in Deo existens dici possit diuersa & inaequalis alteri, sufficit inter eas virtualis distinctio, quia sicut haec virtualis distinctio nullam ponit in Deo actualem distinctionem, sed tantum fundamentalem, fundamentum nimirum cauendi diuersos conceptus in intellectu creato; ita nullam ponit in Deo actualem inaequalitatem; sed ad summum fundamentum, cauendi inaequales conceptus in intellectu creato, de quo mox. Confirmatur, quia in tantum una ratio attributalis potest esse inaequalis alteri, in quantum una aliquo modo non est alia, cum nihil possit esse inaequale sibi ipsi: nulla autem ratio attributalis, ut in Deo existens, est aliquo modo diuersa ab alia: ergo.

149. Dico 2. Eadem attributa considerata formaliter per analogiam ad perfectiones creatas, sunt inaequalia inter se. Fundamentum est: quia ut sic obijciuntur nobis cum modo, quo tales perfectiones sunt in creaturis: sed tales perfectiones in creaturis sunt inaequales: ergo.

150. Dico 3. Attributa divina adaequate à nobis concepta, secundum rationes explicitas & implicitas, quas, ut diuina, essentialiter important, non sunt inaequalia. Fundamentum est: quia, ut sic, sese mutuo includunt: igitur non possunt esse inaequalia. Consequentia constat: quia inaequale dicit aliquid, quod non dicit illud, cui est inaequale: sed quae se mutuo includunt, neutrum dicit aliquid, quod non dicat alterutrum. Maior patet: quia si quidquid dicit unum, dicit & alterum, non poterit inter illa concipi inaequalitas, sed potius summa aequalitas. Minor declaratur: nam quae se mutuo includunt, tota perfectio utriusque includitur in alterutro: atque adeo nihil perfectionis est in uno, quod non includatur in altero.

151. Dico 4. Attributa diuina considerata secundum rationes explicitas inadaequate, nempe secundum praecisas rationes explicitas, quas tantum explicitè important, non consideratis rationibus, quas unumquodque attributum in ipsa ratione expli-

cita implicitè importat, non repugnat, ea esse inaequalia: absolute tamen dicenda sunt aequalia.

152. Prior pars assertionis probatur; quia secundum hanc considerationem, explicita perfectio unius non est explicita perfectio alterius: atqui explicita perfectio unius attributi potest esse melior & nobilior, quam explicita perfectio alterius: ergo secundum hanc considerationem non repugnat: attributa diuina esse inaequalia. Maior patet: quia considerata sapientia secundum praecisam rationem sapientiae, quam tantum explicitè importat attributum sapientiae, non est ipsa explicita ratio bonitatis, quam explicitè importat attributum bonitatis: alioqui nulla foret rationis distinctio inter explicitam rationem unius, & explicitam rationem alterius: unde posset explicita ratio unius praedicari de explicita ratione alterius, dicendo: explicita ratio sapientiae est explicita ratio bonitatis, quod falsum est, & contra omnes Theologos. Minorem ostendo: nam illa perfectio secundum explicitum conceptum est melior & nobilior, quae consequitur nobiliorem gradum entis. Unde illa attributa, quae in Deo vel consequuntur, vel constituunt gradum intellectuum, sunt secundum explicitam rationem nobiliora & perfectiora, quam quae consequuntur, vel constituunt gradum solius entis. Et eorum quae consequuntur gradum entis, perfectiora sunt productiua non productiuis. Quae verò consequuntur gradum intellectuum, ea concipiuntur nobiliora, quae immediatius & proximius consequuntur ipsum gradum intellectuum.

153. Ex his constat, attributa intellectus, voluntatis, sapientiae, virtutis, secundum explicitas rationes concipi perfectiora, quam attributa Immensitatis, & omnipotentiae: quia priora consequuntur gradum intellectuum; posteriora verò gradum entis: & inter priora, attributum intellectus & sapientiae concipi perfectius, quam attributum voluntatis & virtutis, quia immediatius consequitur ipsum gradum intellectuum. Virtus enim consequitur gradum intellectuum mediante voluntate, voluntas medio intellectu; sapientia autem medio intellectu, intellectus verò seipso nullo alio medio attributo, vel ratione virtualiter distincta. Inter posteriora autem omnipotentia secundum conceptum explicitum concipitur perfectior, quam Immensitas: quia illa est productiua, non autem haec. Confirmatur: nam is ordo dignitatis concipiendus est inter explicitas rationes attributorum, qui foret, si illa à parte rei distinguerentur: atqui si illa à parte rei distinguerentur talis foret ordo, qualis à nobis est assignatus: ergo hic ipse concipiendus est inter explicitas rationes eorum. Maior constat: quia distinctio rationis concipitur per analogiam ad

distinctionem

distinctionem realem, quia quicquid in aliquo genere est secundum quid, concipi debet per ordinem & analogiam ad id, quod in eodem genere est tale simpliciter. Ergo is ordo dignitatis concipiendus est inter explicitas rationes attributorum, qui foret, si illa realiter distinguerentur. Minor etiam patet: nam attributa, concipiuntur ut perfectiones, vel consequentes, vel constituentes naturam diuinam: igitur ea concipienda sunt perfectiora, quae perfectiorem gradum naturae consequuntur, vel constituunt.

154. Posterior pars assertionis constat: quoniam ea dicenda sunt talia simpliciter, quae ex se sunt talia: atqui diuina attributa non sunt ex se inaequalia, neque ut sunt subiectiue in Deo, neque ut sunt obiectiue adaequate in nostris conceptibus, sed tantum ut substant inadaequatis conceptibus nostris: ergo non sunt dicenda simpliciter inaequalia, sed aequalia, imò eadem: quia hoc habent de se & intrinsece; illud ex extrinseca & inadaequata conceptione nostri intellectus.

155. Confirmatur: quia quod alicui competit essentialiter & ex natura sua, competit simpliciter; quod autem competit ex inadaequata consideratione intellectus, competit extrinsece & secundum quid: sed diuinis attributis essentialiter, & ex intrinseca natura ipsorum, competit aequalitas & identitas, ex inadaequata verò consideratione intellectus, inaequalitas; ergo illa competit simpliciter, haec secundum quid. Vnde ex illa, non ex hac debent simpliciter denominari aequalia & eadem.

156. *Obijcies.* Perfectiones attributales explicitae eadem sunt in Deo, quae in nostris conceptibus; ergo si, ut substant nostris conceptibus, sunt inaequales, etiam ut sunt in Deo, erunt inaequales. Antecedens constat, alioqui conceptus nostri essent falsi, quia non conformarentur rebus ipsis. Consequentia verò probatur; nam eatenus illae, ut substant nostris conceptibus, sunt inaequales, quatenus habent rationes explicitas inaequales: ergo si eadem rationes explicitae sunt in Deo formaliter, etiam in Deo attributa erunt inaequalia. Nec obstat, quòd in Deo rationes explicitae attributorum identificentur cum essentia, nam etiam relationes identificantur cum essentia, & tamen non tollitur, quin mutuo opponantur, igitur possunt rationes explicitae attributorum identificari cum essentia, & nihilominus inaequales esse inter se.

157. *Resp.* Distinguendo antecedens: sunt eadem adaequate, & nego; inadaequatè, & concedo. Etenim Sapientia diuina sub nostro explicito conceptu relucet tantum secundum perfectionem sapientiae, quae est ratio inadaequata ipsi sapientiae Diuinæ; in Deo autem est secundum omnes rationes, quas essentialiter includit: & quia haec inaequalitas conuenit diuinis attributis, in quantum aliquo modo inuicem distinguuntur: nequit enim idem esse inaequale sibi ipsi: cum in Deo nullam habeant actualem distinctio-

nem, sed omnia sint vnum, nullam habent inaequalitatem, nisi virtualem in ordine ad nostros conceptus, inadaequatè concipientes & distinguentes vnum ab alio. Ad probationem antecedentis, ad hoc ut conceptus nostri non sint falsi, sat est, ut non exprimant diuersum ab eo, quod in Deo est, etiam si non exprimant totum id, quod in Deo est. Ad probationem verò consequentiae dicò, eatenus attributa diuina, ut substant nostris conceptibus, esse inaequalia, quatenus exprimuntur secundum rationes explicitas, aliquo modo distinctas ab implicitis, quo pacto non existunt in Deo; nec est eadem ratio de diuinis relationibus: quia licet illae identificentur cum essentia, non tamen identificantur inter se: atque adeò possunt inter se inuicem opponi, propter realem distinctionem, quam inter se cum perfecta identitate essentiae mutuo seruant. At verò attributa nullam habent in Deo actualem distinctionem, neque cum essentia, neque inter se; ac proinde nullam fundare possunt inaequalitatem, sed summam identitatem. Sicut neque relationes cum essentia, cum qua perfecte identificantur, fundare possunt aliquam oppositionem, aut inaequalitatem.

158. Ex his patet ad argumenta primae sententiae. Ad primam & secundam dico, Scholasticos & Patres tantum loqui de diuinis attributis, vel ut sunt in Deo, vel ut concipiuntur à nobis adaequatè, secundum utraque rationes explicitas & implicitas. Tertium solum probat, non posse diuina attributa à nobis concipi inaequalia, ut adaequatè concepta, non autem ut inadaequatè considerata, secundum solas perfectiones explicitas, secundum quas etiam si essentialiter implicite includant omnia, adhuc tamen possunt inuicem comparari secundum solas rationes explicitas. In quo sensu neque ab aduersariis negari potest, diuina attributa concipi posse ut inaequalia: qui non negant, si hoc modo concipiantur, concipi ut inaequalia, sed tantum negant, hoc modo concipi posse, quin semper concipiantur cum implicita inclusione omnium. Sed esto hoc verum sit, adhuc comparatio fieri potest inter solas rationes explicitas, & non implicitas.

159. Ad Confirmationem, nego ex hac doctrina ullam sequi inaequalitatem diuinarum personarum in re ipsa: cum in diuinis non sit maior perfectio, habere naturam à se, quam habere communicatam ab alio; quia cum eadem prorsus necessitate & perfectione est in omnibus. Neque quòd vna sit productiua, est perfectior alia, quae productiua non est: quia hoc non oritur ex defectu virtutis, sed termini producibilis, de quo in materia de Trinitate.

Ad Patres
& Schola-
sticos.